

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. IV. Quam vtilitatem in Ecclesia adferant viri docti & Sancti; &
qua[n]tum detrimenti improbi, & quo modo & ratione eis accedendum ad
sua munia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

CAPVT I V.

QUAM UTILITATEM IN ECCLESTIA ADFER-
rant viri docti & Sancti; & quantum detrimenti improbi,
& quo modo & ratione eis accedendum ad sua
munia.

VI SCIENTIARVM PERFECTIIONEM SVNT CONSEC-
TI, easq; cum virtutibus, sicut diximus, coniunxerunt: digni
sunt officijs, ad quæ illæ diriguntur: quia poterunt ea excu-
cere cum utilitate Reipublicæ & proximorum, & absque pro-
prio detrimento. De talibus enim intelligitur, quod Spiritus sanctus
dixit: a multitudo Sapientum sanis est orbis terrarum: quatenus scilicet
quant ad obtinenda, conseruanda, augenda ac perficienda omnia genera
sanitatum, quæ possunt hominibus competere: sanitatem scilicet cor-
poris & spiritus; moralem & politicam; ac supernaturalem & diuinam: &
ipsam æternam salutem, quæ finis est omnium. Multitudo medicorum
sapientum iustorum est salus terræ: nam arte sua infirmos sanant, & nos
præserrim à morbis. Ac propterea Deus iussit eos honorare: b d
plina medici (ait Ecclesiasticus) exultauit caput illius, & in conspectu Magnarum
rum collaudabitur. Altissimus creauit de terra medicamenta, & vir prudens
abhorrebit illa. Etiam multitudo Sapientum peritorum iuris Canonici
Civilis, si innitatur sanctitati & iustitiæ, est Reipublicæ salus: conseruatur
enim eius pacem, reparant iniurias illatas, ac discordias componunt: vi-
cives benè inter se conuenientes, obtinere possunt concordiam charitatis
cum Deo, & cum proximo, qui est finis officij eorum. Multitudo Theo-
logorum Sapientum, ac Sanctorum est Salus Ecclesiæ: nam suis Minis-
trij eam tuentur, resistunt furie hæreticorum, & auxilium præstant ad
salutem & perfectionem animarum. Et tunc Ecclesia floret, cum in ea
splendet multitudo Confessoriorum, Concionatorum, Episcoporum
ac Prælatorum insigni sapientia & sanctitate præditorum.

S. I.

APERTE hoc proposuit Christus Dominus, noster cum suos dis-
cipulos Magistros ac Doctores creauit, eisque insignia eius gradus
contulit, dicens: a vos estis sal terræ, lux mundi, cuius supra montem
posita, lucerna posita super candelabrum, vt lux vestra luceat coram hominibus,
magnumque geratis zelum ne lex aut Prophetæ soluantur, sed exactè ser-
uentur.

a Sapient. 6
26.

b Eccli 38.3

a Matth. 5.
13.

uentur, ac tandem concludit: *qui ita fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in Regio celorum.* His enim insinuat excellentiam & præstantiam eorum in eo consistere vt faciant quod docent, & doceant quod faciunt: connectendo verba cum operibus, & opera cum verbis: vt utrisque enim simul iunctis erunt salus totius Ecclesiæ. Ac propterea primû eos vocat *sal terræ*, quia sapienciã suã sanctã prudenti ac iucundã salutẽ adferunt hominibus, curantes vulnera peccatorû eorû, eosq; à corruptione vitiorû præseruantes; & virtutes reddentes sapidas & iucundas, ostendentes suis rationibus, exẽplis, ac prudentibus colloquijs, eas esse faciles, ac iucundas. Nam quamuis doctrina crucis & mortificationis carnis sit ex ipsa insipida, & acerba quasi mors; nec sit qui hilari vultu eam aspiciat, aut manum ad eam exercendam admoueat: ipsi tamen, sapientiæ suę sale ita eam condiunt, ac dulcorant, vt & amabilem reddant, & salubrem: eum in modum quo Propheta Elifæus mittens modicum Salis in fontem quẽdam aquæ amaræ, & pessimæ, quæ terram sterilem reddebat, dixit, in nomine Domini: *b sanauit aquas has. & non erit vltra in eũ mors neque sterilitas.* Aquo tempore filij prophetarum, qui prius aquam illam, non nisi cum magna nausea ac dolore bibere poterant, cum magna delectatione eam bibebant: ita etiam eruditi & sancti Prædicatores Sale Diuinæ sapientiæ & gratiæ eius doctrinã, quæ prius amara erat, & sterilis, ita condiunt, vt fiat iucunda, suavis, ac fecunda: ita vt fideles, qui prius eam horrebant, iam amplectantur, & exequantur, & gloriantur de Christi, eiusque crucis mortificatione; inuenientes in ea magnum solarium, & gaudium. Et quãuis Concionatores interdum sanctã quadam irã accensi inuehantur in peccata, magnoque zelo increpent peccatores: hic tamen zelus & increpatio est etiã Sal, quod sanat: & licet aliquã habeat acerbitatẽ; animæ tamen iucundum adfert saporem, ob sapientiam & prudentiam, qua prædicator oportunè eam adhibet. Nam (vt ait S. Hilarius) Sal duo in se continet elementa, aquã & ignẽ, quæ etsi inter se sint contraria: quia aqua est frigida, & humida; ignis autem calidus, & siccus: in Sale tamen habet quoddam temperamentum mixtum ex illis extremis: ita sapientes & Sancti in omnibus suis actionibus euitant extrema vitiosa: non enim sunt frigidi aut ignaui, sicut aqua in adhibendis reprehensionibus & seueritate conueniente: nec sunt nimis Cholericis, & pungentes, quasi ignis, vt seueritate sua cõburant & cõsumat: sed medium quoddã tenent, sicut Sal. hoc modo sunt *sal terra*, eiusq; peccata reparant.

QVONIAM autem in mundo sunt etiam alij morbi ignorantiarum & errorum, ex quibus vitia oriuntur & peccata: vt intelligatur, sanctos Doctores etiam esse salutem terræ, quam curant & præferuant ab huiusmodi morbis ac miserijs, adiecit Saluator: *vos estis lux mundi*, & quasi lu-

I.

b 4. Reg. 2.
12.Canone. 5.
in Matt.

minaria cœli, electi vt Sol, & pulchri sicut Luna, splendentes sicut astra stellarum lucentium die ac nocte fidelibus & infidelibus iustis & peccatoribus, vt alij exeat è tenebris, in quibus versantur; alij verò crescant & perficiantur in lumine quod præferunt. Quæ autem salus hac pretiosa esse potest? de, Sole iustitia dixit Malachias: *sanitas in porta eius*: penam autem appellat radios lucis, quos vel per seipsum, vel per suos emittit Doctores, ad sanandas animas quas eis penetrat.

c Malach. 4. 7.

3

S E D vterius progreditur, dicens: eos esse *ciuitatem supra montem positam*. quia supra celsitudinem & firmitatem sanctæ suæ vitæ, fundant suam doctrinam, accipiunt venientes ad se, protegunt, & instrunt in re quæ spectant ad salutem animarum eorum, & Christianam politiam bene nouimus ciuitates in montibus altis constructas, multo esse saniores, quæ sunt in vallibus, & locis demissis ædificatæ: illæ enim vtuntur re puriori; & cum in alijs sunt nebulae, pestes, aut alij morbi: illæ ab his morbi ferijs sunt liberæ. Hunc in modum ciuitas abundans multis virtutibus ac Sanctis, est ciuitas sana, gaudet quæ puriori aura Spiritus Sancti quæ perflat per ipsa ministeria, quæ illi erga ciues exercent. non sunt ea ignorantia nebulæ, non viscosæ vitiorum pestes, quia illi ab his malis eos præseruant: ac propterea vocari potest vt altera illa ciuitas de Tribu

d Iosue 15. 62.

4

Juda: dicitur *ciuitas salis*: eò quòd sit ciuitas virorum sapientum, cœlesti Sapientia repletorum. S E D quoniam ciuitas est locus valde latus, multas habens peculiares domos, quæ opus habent magis in particulari curam & illuminari: addit Saluator noster, tales ministros non solum esse generalem mundi & ciuitatum lucem; sed etiam esse *lucernas accensas*, & *positas super candelabrum*, vt *luceant omnibus qui in domo sunt*; non verò sub mola aut sub lecto, nam sic collocatæ sibi ipsas lucent, totam verò domum in tenebris relinquunt. Quia tales ministri non solum attendunt profectui proprio vt quiete gaudeant, sed etiam attendunt ad aliorum utilitatem, ac propterea dicuntur esse positi super candelabrum suæ dignitatis & officij, lucentes scientia, & ardentes charitate: illustrantes & amore Deo incendentes omnes habitatores cuiuscunque domus Ecclesiæ. Nec solum illuminant, sicut sol, & stellæ, quæ illuminando nihil amittunt, sed sicut candelæ, quæ dum ardent, sensim diffiunt & consumuntur: ardent enim ac lucent quasi proprijs expensis, & summo cum labore ac mortificatione, vt bene officio suo fungantur, & proximo profint.

5

E x quo etiam prouenit, vt sint quasi speculum & exemplar bonorum operum: quod aspicientes inuitat ad ipsorum imitationem, & ad glorificandum cœlestem Patrem. Ac denique sunt zelatores omnium quæ continentur in lex & prophetæ, & sancta ipsa Euangelia: declarantes ea bene, corroborantes, defendentes, ac re ipsa custodientes, & operantes, vt & alij

eadem

eadem custodiant; nec patientes, vt vel vnum iota, vel vnus apex omnium quæ docent, prætermittatur. Et hac via euadunt insignes in regno cælorum hoc est in Ecclesia, cuius Rex est Christus: qui Doctores sapietes & sanctos reputat Magnates aulae suæ; optans vt multiplicentur, vt sint totius regni salus, siquidem in multitudine talium sapietium est salus terre.

SED esto essent pauci, hi essent salus eius: quemadmodum enim modicum salis sufficit ad magnam cibi quantitatem salendam: ita sapietia simul cum sanctitate tantæ virtutis & efficacitatis est, vt vel in paucis manens, sufficiat ad salendum, accendendum, & protegendum, ac perficiendum multos. Prælati vnus sapiens & sanctus est totius communis salus; Concionator vnus doctus ac feruens, ignem imponit toti ciuitati; Iudex vnus sapiens ac zelans, pacem seruat in vniuersa plebe; & Doctor vnus insignis scientiæ & conscientiæ, est instar solis alicuius in mundo, ad omnes consolandos, exhilarandos ac viuificandos. Venit ait Salomō Rex magnus & vallauit ciuitatem quandam: inuentusque est in ea vir pauper & sapiens, e & liberauit urbem per sapientiam suam. Nam verus aliquis pauper spiritu, qui simul est sapiens, sufficit, vt se opponat Dæmoni, & resistat mundo, eiusque impugnationibus: ac ciuitatem totam defendat, in qua habitat; non alijs armis, quam suis consilijs, rationibus, industria, & orationibus, sanctisq; suis exemplis. Sed neque vacat mysterio, quod Spiritus S. non dixerit: multitudinem bonorum sapientum, sed tantum sapientiam, esse sanitatem orbis terrarum: voluit enim significare: improbos non esse dignos nomine sapientum, sed stultorum: nam, vt Ieremias dixit, *f sapientes sunt, vt faciant mala: bene autem facere nesciunt.* Et hoc sufficit, vt pleno ore, ignorantibus dicantur, & imprudentes: quæ magna est laus virtutum, vt quæ doctos viros dignos faciât nomine sapientum: quia dant vitam, & æstimationem ipsorum eruditioni. Sed quid de illis doctis dicemus, qui cum scientia coniungunt improbitatem: nisi quod venenum sint & pestis orbis terrarum? Quantum enim scientiæ simul cum virtutibus profunt, tantum nocent, si cum vitijs coniungantur: quia tales scientiæ sunt illis quasi arma ad omnia sua scelera perpetranda. Et quemadmodum ait Ieremias se vidisse duos calathos plenos ficibus, quorum vnus *g ficus habebat bonas, bonas valde: alter vero malas, malas valde, ita vt comedi non possem:* ita dicere possumus, multitudinē sapientium sanctorum esse bonā & bonā valde, vtilem & valde vtilē: multitudinē autē sapientium improborum esse malā & malā valde: noxiā, & valde noxiā: ita vt tolerari non possint. Ad eam enim miseriam deueniunt, vt non habeant veritatem, neq; in vita, neq; in iustitia, neq; in doctrina: & potius in omnibus his tribus deficiant, semperq; viuant in mendacio in iustitia, & fraude; & eorum sapietia est, quā S. Iacobus Apostolus ap-

pellat

e Eccl. 9. 14.

f Ierem. 4.
22.

g Ierem. 24. 3.

h Iacob 3. 16
22 q 45.
ad 1.

pellat h terrenam, animale[m], & diabolicam. Quæ tria epitheta ei attribuitur, vt ait S. Thomas, duplici titulo: primò eò quòd illi scientia sua ad fines terrenos, animales, ac diabolicos: etiã enim illa sit ex se bona, eius tamen vsus est malus: quando eam cogunt tanquam ancillam seruire vitijs auaritiæ, sensualitatis ac superbiæ: conculcata virtute, veritate & iustitia, modò quod intendunt assequantur.

1. Apoc. 16.
13.

Et hinc oritur secundus titulus siue causa horum cognominum, et detestandam doctrinam quam docet, corrupendo non solum ipsam scientiæ finem, sed ipsam etiam scientiam, eiusque veritatem, & puritatem. Inordinata enim peritiorum horum bonorum cupiditas, non solum vitiorum seminarium, sed etiam errorum: quia labi facit in doctrinas terrenas, animales, & diabolicas: quæ fauent auaritiæ & terrenarum vitiarum cupiditati, carnis concupiscentiæ, & voluptati animali aduersus sensum ac diabolicæ superbiæ vitæ. Qualis est doctrina Magistrum ac Prædicantium Hæreticorum, de quibus dixit S. Ioannes, quòd inuenerit prodire de ore draconis, & de ore bestia, & de ore Pseudoprophetae tres immundos in modum ranarum: quia ad ea quæ faciunt ac docent, abiguntur à Sathana; & à carne, ad mores bestiales propensa; & à mundo falso deceptore & adlatore. Dicuntur autem tres, quia in aliquibus peccat ualeat sapientia terrena & auara, in alijs animalis & sensualis, in alijs diabolica & ambitiosa. Sunt autem in modum ranarum, quæ non numerantur in fluentibus fluuiorum aquis, sed in sordidis ac cœnosis lacubus: quorum clamores importuni sunt ac molesti, & maiores quam corporum earum paruitas alias exigeret. huiusmodi enim falsi Magistri detestantur aquas claras, & Crystallinas Sacrarum scripturarum, & in eis contentam puritatem, solumque gloriantur ac delectantur turbidis, & foetidis doctrinis carnalibus ac terrenis, quas discunt à Patre ipso mendaciorum Dracone illo rufo, qui ventrem habebat foetida huiusmodi aqua plenum, & qui

k Apoc. 12.
15.

misit ex ore suo tanquam flumen. (vt ait S. Ioannes) post mulierem, quæ Ecclesiam significabat, vt eam faceret trahi à flumine, & sic eam decipere & traheret sibi consentire. Hac aqua nutriuntur eius Magistri, qui sunt quasi omnia coaxantes, garrientes, tumidi, seipos inctantes, sordidi & carnaliter. Quis autem nouerit damna referre quæ sapientia hæc terrena animalis & diabolica adfert mundo: cum eos inuadit, qui iactant se esse sapientes? Dicat hoc Sæctus Apostolus Iudas Thadæus, qui horum proprietates præclare describit: hi qui sicut ranæ sunt garruli, sunt tanquam animalia muta ad omne quod bonum est: non enim ratione sed passione gubernabatur. nam quacumque ignorat blasphemant, & de his quæ non intelligunt, malè loquuntur. Sunt enim inuidi, sicut Cain: qui fratres suos ancipiti linguarum suarum gladio occidunt; sunt ambitiosi & carniæ

in Epist. canonica
nonic. 10

sicut *Core*, dū optimas cathedras, & maximas dignitates ambiūt, turbantes Ecclesiam & totam Republicam, vt eas obtineant. Sunt cupidi sicut *Balaam*, qui regem Balac peruersam docuit doctrinam propter munera, quæ ab illo accipiebat: *mirantur personas quæstus causa*, venerantur enim nimum diuites, ac potentes, eisque adulantur, tradentes doctrinas iuxta illorum palatum, propter lucrum, quod ab ipsis expectant. Ex quo fit, vt sint sicut politici approbantes, ac prædicantes doctrinam quæ Principibus placet: cum quibus muratur, sequentes & approbantes eorū dictamina: ac propterea sunt sicut *nubes sine aqua, quæ à ventis circumferuntur*. Cū enim præferat speciem sapientum excellorum sicut nubes: nō tamen continēt aquā veræ sapientiæ; ideoq; sequuntur ventū quemcūq; doctrinæ, quod eos ipsorū vanitas impellit. Hi sunt *in epulis suis macula conuuantes sine timore, seipfos pascentes*. Omnis enim eorū cogitatio & studiu est in conuiujs, & ebrietatibus; vt seipfos pascant, suas conscientias maculēt, & alienas multis ac grauibus peccatis. sunt *fluctus feri maris*, ob furorem & crudelitatem, quā seruant contra resistentes ipsi; *despumantes suas cōfusionses*, verba scilicet iniuriosa, vt eos pudore afficiat & cōfundat. Sunt denique sicut *stera errantia*: ostendunt enim sapientiæ splendorem, cū sint erroribus pleni; errare faciunt eos qui ipsos sequuntur. Tales sunt sapientes terreni, animales, ac diabolici; corrumpentes salutem, pacem, ac felicitatem Christianæ Reipublicæ; capitales hostes veræ sapientiæ defursum descendenti, quæ non terrena est, sed cœlestis non animalis, sed spiritualis; non diabolica, sed Angelica & Diuina: nunquam *abit in viam Cain*: quia *l sine fictione discitur. & sine inuidia communicatur. non effunditur mercede sicut Balaam*, sed gratis dat, quod gratis accepit: non est particeps *comraditionis Core*: quia horret tumultus, & potius impellit ad stationem & locum humilem; est nubes aquā viuā plena; est sidus fixū summi splendoris; & mare ingentis immensitatis absque mutationum varietate, iuxta illud, quod *Isaias* prædixit futurum tempore Messie: quod *in terra esset replēta scientiā Domini sicut aqua maris operientes eam*. Denique semper est in pugna & congressu contra hostem suum, scientiam terrenam, animaleam & diabolicam: mouendo & impellendo filios suos ne pacem cum illa ineant; nec eam in re vlla ad se admittant: eò quod a deo sit astuta, & industria; vt sensim & inaduertenter illabatur; & à modo malo labatur in magnum; & à vitio in errorem; & n *Nazaraos* niue alias *candidiores* ob suam puritatem; & *lactem* *nidiore* ob scientiam & eloquentiam; & *rubicundiores ebove antiquo*, propter charitatem; & *saphyro pulchriores*, propter omnium virtutum ornatum: illa reddidit eos carbonibus nigriores, deijciēs illos in granes errores & peccata, nisi bene muniti sint duobus documentis magni momenti.

l Sapiens.
7. 13.

m Isaias.
11. 9.

n Thren.
4. 7.

S. II.

P R I M V M documentum est, vt nullo respectu & casu, etiam si doctissimi sint, aggredi audeant hæc officia & ministeria, propria voluntate, raptati à cupiditate, aut ambitione, aut alio finem, quos sapientia terrena, animalis, ac diabolica respicit: sed expedit electionem ab ipso met Deo, vt intelligant prius eam esse ipsius voluntatem, quam illa aggrediantur: & tunc ea exerceant ad eiusdem Domini gloriam, & bonum proximorum. Ne c tamen prohibentur secundo loco respicere ad aliqua bona temporalia, tanquam necessaria ad vitam sustentandam. Quando tamẽ officia & ministeria sunt magis spiritualia, debent esse magis liberi & expediti à quærendis temporalibus comodis, & illa acceptare eo solo nomine, quod intelligant Deum id velle. Cuius rei præcipua ratio est, quod prouidẽtia Diuina sæper adest, adiuvat, protegit, ac tuetur, acceptates hæc officia, sequentes directionem, quam ipse Deus sua vocatione & electione ostendit, iuxta illud Isaia: de Christo Domino nostro quã erat homo, & ceteris Prædicatoribus eius Ministeribus a Dominus ab utero vocauit me, de ventre matris meae recordatus est nomen meum. & posuit os meum quasi gladium acutum: in umbra manus sue protexit me, & posuit me sicut sagittam electam, in pharetra sua abscondit me. Quibus verbis delineatum ac depictum est munus Magistrorum ac Prædicatorum Apostolicorum; protectio & cura, quam Deus gerit eorum: eius origo, quæ est æterna electio, & specialis vocatio; qua illos vocat, & ad hoc munus designat, memor eorum ab ipso utero matris eorum. Ex tunc enim incipit illos disponere & exornare talentis ac dotibus naturalibus, quas eis communicat in ordine ad eum finem, ad quem eos eligit; & suo tempore in se met eos in eo officio collocat: vt scilicet sint gladij & sagitte Dei. Gladius ferit propè; sagitta iacitur, vt feriat remotos; gladius semper est in manu, sagitta discedit ab ea: vtrumque tamẽ est sub diuina protectione. Eorum ora sunt gladius acutus: prædicant enim verbum Dei, quod Apostolo teste, est instar b gladij ancipitis: diuidit enim ac penetrat corda hominum: Deus tamen est qui regit illud, ac dirigit: ne ab seopo suo aberrat. hoc enim significat cum dicit: sub umbra manus sue protexit me: quasi dixerit: imposuit me quasi gladium in vaginam, & appendit ad latus suum in cingulo, quasi umbram brachio suo super me efficiens: vt in promptu & ad nutum me haberet, vt eximeret me è vagina, quando opus esset, prædicatione mea pugnare. Specialem enim gerit prouidentiam eorum, quos eligit in Magistros & Prædicatores: suggerens eis ad tempus recollectionem, vt aciem spiritus conferuent; ad tempus verò iubens exire ad prædicandum proximis. Et utroque tempore umbram eis facit manu sua: omnipotentia. Ita vt neque ipsi aliquid amittant, eò quod exeant ad prædicandum.

Prædicato-
rum munus
a Isa. 49. 1.

b Heb. 4. 12.

onem; neque prædicando ita incautè feriant, vt noceant. Idem amplius explicat similitudine *sagittæ*, quam vocat *electã*: nõ enim ipsi Ministri se ipsos fecerunt sagittas, neque sponte sua officium illud obierunt: sed ipse Deus eos ad illud elegit. suaque gratiã aptauit, apponens sagittæ duas pennulas, quibus volet, & festinet, quò illam iacit sagittarius. Quæ pennulæ sunt scientia, & virtus; sapientia, & sanctitas. Habet verò sagittæ etiã cuspidem chalybeam, hoc est zelum salutis animarum. Has sagittas abscondit Deus in pharetra sua, vbi eas custodit, & curam earum gerit, dans eis propensionem ad recollectionem cordis sui, vitamque ducendam in abscondito intra Deum ipsum cum Christo filio eius. Et suo etiam tempore eisdem dat animum, & propensionem, iacitque eas in mundum ad varia ac distantia loca, vt animabus infligant vulnera charitatis. Sed quemadmodum sagittarius, postquam sagittam iecit in feram vt eam trajiceret; sagittæ tamen non obliuiscitur: sed eam quærit, reponit in sua pharetra, vt alium & alios iactus facere possit: ita Deus non deponit curam Prædicatorum, qui ad sua ministeria exercenda prodierunt; sed semper eos protegit, & reducit ad se, absq; ipsorum damno. Iucundam hanc & suauem Dei prouidentiam fugiunt, eaque indignos se reddunt qui ad hæc munia accedunt electione propriæ voluntatis terrenæ, animalis, ac diabolicæ; non enim Deus tales gladios accipit sub vmbra & protectione manus suæ; nec sagittas, quas ipse non elegit, ponit in pharetra sua, in qua suas ille seruat. Ac proinde mirum non est, si hebetentur, & corrumpantur, & fiant gladij ac sagittæ Sathanæ, eiusque instrumenta in perditionem multorum. Cùm multi eorum in particulari indigni sint officio, quod quærant & acceptant: quia non habent dotes ad id sufficientes: sed illud quærunr propter aliquod lucrum, aut honorem, quo ad id impelluntur. quamobrem S. Iacobus Apostolus suadet, ne contendatis, sicut multi contendunt, vt sint Magistri ac Doctores & Prædicatores, non tam attendentes ad sufficientiam & qualitates requisitas, quàm ad ipsius Magisterij honorem: *c scientes quoniam maioris iudicium sumitis*: tum, quòd officium accipiatis, quo digni non estis: tum ob rationem, quam reddituri estis de eo; ac discipulis, quorum sumitis curam. Habet verò magnam emphasim verbum illud: *nolite plures Magistri fieri*: suadet enim ne fiat Magistri sicut multi fiunt; insinuans plurimos esse, qui Magistri fiant per ambitionem, & propriam voluntatem, & ob fines aliquos terrenos: paucos verò purè accedere, & ingredi per portam diuinæ voluntatis, seruantes documenta & regulas circa huiusmodi electiones positas in primo tomo, & inferius ponendas, cùm agemus de Prælatis.

Hoc documento præmissõ accedit secundum magni momenti: Ne qui ad hæc ministeria per electionem Dei accesserunt, etiam si Sapientes

c Iacob. 3.1.

Tract. 1. c. 5.
6.

2

sint, ac Sancti, securos se reputent: nam si negligant quod facere tenentur
 & aditum aliquē dent superbiæ, ac reliquis finibus terrenis, sensualibus
 ac diabolicis: desereret illos Deus, & remouebit à se talem gladiū & figu-
 tam in pœnam talis negligentia: quemadmodum euenit sapienti illi, cui
 dixit Ezech. *d tu cherub extentus, & protegens, & posui te in monte sancto*. De
 sapientiã tuã multos protegebas; qui tamen postea ob suã super-
 biam periit, vt postea dicemus. Sed distinctius hoc dixit Christus Do-
 minus noster suis discipulis, cum dixit: *vos estis sal terra*, nam statim ad-
 cit tremēdam illam sententiam: *e quod si sal euauerit, in quo salietur: ab-
 hilum valet ultra nisi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus*. In quibus
 verbis eos monuit (vt perpendit S. Hilarius) quod natura suã essent me-
 tabiles; ac proinde amittere possent sapientiam, & sanctitatem; & Cro-
 cus textus habet: *si sal infatuatum fuerit*; quasi dicat: si ex sapientibus facti
 efficiamini, & ex bonis mali: amittentes saporem, discretionem, & sap-
 entiam cœlestem, quam habebatis. Nullus enim est homo a deo Sanctus
 & sapiens, vt non possit mutari in hac vita; & quamuis sic lux mundi, con-
 uerti in tenebras; & si sit ciuitas supra montem posita, potest destrui, &
 vsque ad fundamenta dici; & si est lucerna super candelabrum posita,
 potest extingui, & non præbere lumen domui suæ sed fumum, quo tota
 excæcetur, & torqueatur. Quid autem hinc sequetur, nisi tria ingenti-
 damna & pericula? *Primum* est, quod si sal saporem suum amittat, non
 qui possit illum reparare. Eo quod errores & peccata eius, iusto Dei iudi-
 cio, eò perueniunt, vt corrigi non possit: quia enim iactat se esse sapientem,
 nõ vult ab alijs doceri; neq; est qui eũ docere audeat, & corrigere. Et vbi
 Hieron. ait: *si Doctor errauerit, quo alio doctor emendabitur?* eius enim super-
 bia non vult emendationem admittere. Ex quo alterum d. am. num. sequi-
 tur, quod *mittetur foras*; aut ab officio Doctoris, quia Deus auferet illi of-
 ficiũ, quo factus est indignus; aut ab ipsa domo Ecclesiæ: permittente
 ipso Domino, vt fidem amittat, & contra propriam matrem insurgat.
 Qui enim aditum præbuit sapientiæ, terrenæ, animalis, ac diabolicæ: non
 mirum est, si diuinam omnino amittat: siquidem a postulo dicit. *Pro-
 pter auaritiã seu cupiditatẽ* (quam dicit esse *radicẽ omnium malorum*)
 quosdam errauisse à fide; & q̄ qui euauerunt in cogitationibus suis *tradidit illi
 Deus in desideria cordũ eorum, in immunditiã, & in reprobũ sensum*; Et hinc
 tertium oritur detrimentum, quod *conculcetur ab hominibus*, quia amittit
 honorem & opinionem apud illos: & ita ab eis tractatur in carcerem
 Inferni, in quo confusio & miseria erit æterna. Ac propterea conculcatur
 Dominus, dicens: *Qui soluerit vnum de mandatis his, & docuerit sic homines:
 minimus vocabitur in regno cœlorum*. Nam vt S. August. explicat) concul-

d Ezech.
 38. 14.

e Mat. 5. 13

Canon. 4.
 in Matth.

Ita legit S.
 August.

In es. m. c. i.
 Ton. 9. Ep.
 Glos. 5.
 Hilarius.

si Tim. 6. 10
 g Rom. 1.
 21. 24.

Lib. 1. de
 Seym. Dom.
 in monte
 c. 13. & 16.

netur, ac repellatur, nec partem aut locum habebit in eo Regno, in quod quicumque ingreditur, magnus est, & honore habetur. His manet satis confirmatum quod proximo cap. diximus: vt nullus audeat officium assumere *salis terra*, nisi à Deo sit vocatus, & electus, qui illud ipsi committat: sed neque tunc securum se reputet, cernens magnum suum periculum: cuius moner ipse Saluator, vt timeatur: Sanctus enim timor maiorem efficit securitatem; neque diutius quis in munere salis perfitit, quam qui ab eo excidere timeret, & recurrit ad Deum, vt ipsum conferret.

*s Chrysof.
Homil. 16.
in Matth.*

CAPVT V.

MODESTIA, MANSVETVDO, ET PAX IN
disputationibus; radices Discordiarum, & earum
remedium.

STVDIVM ET EXERCITIUM OMNIUM SCIEN-
arum, siue in Discipulis, siue in Magistris, aut in varijs
Reipubl. officijs eas exercentibus, varias secum adfert
disputationes ad stabiliendā veritatem. Quæ Disputati-
ones sunt quasi pugnae siue congressus quidam intellectu-
uum valde contentiosi; quorum arma sunt linguæ: sagit-
tæ ac globi, rationes, ac verba magno impetu prolata ob-
zelum siue iram, qua proferuntur. Ex quo magnæ oriuntur contentio-
nes ac dissensiones. Aliquando quidem, quod quisque existimet, suam
sententiam esse veram: quam cum defendit existimat se pro veritate
pugnare, & obsequium se præstare Deo, dum suo resistit aduersario
Quamuis autem (teste Aristo.) amicitia non exigat opinionum concor-
diam; & S. Thom. ait, etiam charitatem seruari cum earum diuersitate:
ita vt iudiciorum diuersitas non auferat vnionem voluntatum: vt appa-
ret in multis viris sanctis, immo & ipsis Apostolis a Paulo & Barnaba: Sæ-
pius tamen inter imperfectos hæc iudiciorum contrarietas trahit secum
voluntates, & ita efficit turbationem in disputationibus, & nominatim
cum accedit aliqua vanitas & superbia: vt cum quis contradicit veritati
vt vicisse videatur: ideoque rationibus quas adfert, verba admiscet
grauia, & minus reuerentia. Quod si cum huiusmodi superbia cupidi-
tas etiam & ambitio coniungatur, incredibilis oritur dissensio: non so-
lum quod suo iudicio nimium tribuat, illudque præferat alterius senten-
tiæ; sed propter commodum aliquod, honorem, aut dignitatem, quæ obtine-
bit, si victor euasisset credatur: vt videre licet in disputationib. in^o iuris

*Lib. 4. Ethic
c. 1. & 3.
2. 2. q. 29. a.
3 ad 2.
b. Añ. 15. 39.*